

ANALÝZA DOPADU AKTUÁLNÍCH ZMĚN TRANSPOZICE EVROPSKÉ LEGISLATIVY NA METODIKY POSUZOVÁNÍ SHODY NEKONSTRUKČNÍCH STAVEBNÍCH DŘEVAŘSKÝCH VÝROBKŮ

J. Polášek, M. Polášek, P. Mitáček

Došlo: 10. ledna 2006

Abstract

POLÁŠEK, J., POLÁŠEK, M., MITÁČEK, P.: *Analysis of the influence of actual changes in the European legislation transposition on conformity assessment methodologies for wooden non-structural products*. Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun., 2006, LIV, No. 2, pp. 161–170

Conformity Assessment of construction products is in accordance with EU concepts enabling free movement of goods within member states. The construction products (i.e. also construction product based on wood) which are liable to conformity assessment are listed in the Governmental Decree No. 312/2005 Coll. and Governmental Decree No. 190/2002 Coll. (technical requirements for construction products with CE marking). The European harmonised standards (both issued and prepared) have immediate influence on methodologies of Conformity Assessment. Methodologies and requirements on products during this process implicate also requirements on Notified Bodies and producers. The aim of the first stage of the research was to analyse the present state in this field and relations taking place during preparation and implementations of harmonised standards.

conformity assessment, construction products directive, wooden products, legislative, technical requirements, CE marking, harmonised standards

Dřevařský výzkum se odvíjí od témat materiálového inženýrství se specifickým zaměřením na dřevo a materiály na bázi dřeva. Priority jsou směřovány do oblastí experimentálního hodnocení materiálových vlastností a tvorby, simulace a verifikace materiálových modelů, do odvození fenomenologických popisů interakce materiálu s okolím a do oblasti optimalizace zpracování a užití dřeva a kompozitních materiálů na bázi dřeva. Pozornost je věnována konkurenceschopnosti českých výrobků na světových trzích vývojem nových výrobků, technologických postupů a služeb s cílem zvýšení hodnoty dřeva a výrobků ze dřeva na trhu, se zdůrazněním ochrany životního prostředí. Je sledováno zabezpečení obnovitelných zdrojů

je dřevní suroviny, trvalá udržitelnost vývoje zpracování dřevní suroviny, zvyšování ohleduplnosti k životnímu prostředí používáním nových technologií a nově vyvinutých výrobků, recyklování použitých surovin.

Posuzování shody stavebních výrobků je součástí tzv. „Směrnice nového přístupu“ zahrnující základní výrobní sektory a tvořící základ pro národní technické předpisy. Pravidla nového přístupu pro oblast stavebních výrobků stanovuje směrnice Rady 89/106/EHS o sblížení právních a správních předpisů členských států týkající se stavebních výrobků CPD (EU Construction Products Directive). Účelem CPD je zajistit sjednocení základních požadavků. CPD dále

definuje technické specifikace jako dokumenty, jejichž respektováním je možno zajistit splnění základních požadavků směrnice Rady 89/106/EHS aplikovaných na stavební výrobky, určuje postupy prokazování shody stavebních výrobků s těmito technickými specifikacemi a zásady používání označení CE na výrobcích nebo na obalech, jestliže stavební výrobky splňují požadavky harmonizovaných technických specifikací. Stavebním výrobkem se pro účely CPD rozumí „každý výrobek vyrobený pro trvalé zabudování do staveb zahrnujících pozemní i inženýrské stavby“. Ze směrnice pro stavební výrobky také vyplývá, že všechny členské státy EU uznávají, že stavební výrobky, které jsou označeny značkou CE, splňují svůj účel použití. Na to, aby výrobky získaly označení CE, musí projít určitým procesem prokazování shody s platnými technickými specifikacemi jako jsou harmonizované evropské normy (hEN) a evropské technické schválení (ETA). Tato směrnice je implementována do právního systému České republiky zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů.

Harmonizované evropské normy připravují evropské normalizační organizace jako technické specifikace (evropské normy a harmonizované dokumenty) na základě Rámcové dohody mezi evropskými normalizačními organizacemi a Komisí ES z 13. října 1984.

Evropské normy se stávají harmonizovanými tehdy, když je evropská normalizační organizace oficiálně předloží Komisi ES a tato je vyhlásí v Úředním věstníku ES (Official Journal of the European Communities – OJ EC). Bez tohoto vyhlášení Komise ES není dodržování těchto norem považované za předpoklad shody. Aktuální přehled hEN pro výrobky, na které se vztahuje směrnice Rady 89/106/EHS o stavebních výrobcích vyhlášených v OJ EC, je přístupný na stránkách <http://europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/reflist/construc.html>.

Aby mohlo dojít k předpokladu shody, hEN se musí zavést do soustavy národních norem a národní normy, které jsou v rozporu s hEN, se musí zrušit. To znamená, že k předpokladu shody nedochází, pokud evropská norma nebyla převzata do soustavy národních norem. Členské státy jsou povinny zveřejnit odkazy na tyto normy, do kterých byly hEN zapracovány.

Bylo zjištěno, že systém tvorby harmonizovaných norem má určité klíčové etapy, v nichž je nutná součinnost s národními expertními organizacemi a sdruženími výrobců. Vzhledem k tomu, že tato oblast se pro Českou republiku otevřela teprve nedávno, bylo rozhodnuto provést analýzu systému ve vztahu ke dřevařským výrobkům, aby bylo umožněno českým subjektům orientovat se v problematice a zapojit se do činnosti při tvorbě a implementacích hEN.

ANALÝZA

1. Právní předpisy ES na stavební výrobky

Obecné požadavky na výrobky (ES)

V roce 1985 vznikl tzv. „nový přístup k technické harmonizaci a normalizaci“. Jeho základní podstatou bylo vymezení úlohy směrnic ES, které mají omezit své požadavky na výrobky pouze z hlediska bezpečnosti, ochrany zdraví, majetku a životního prostředí. Na tomto principu se začaly zpracovávat tzv. „směrnice nového přístupu“. Na „nový přístup“ navázal tzv. „globální přístup k posuzování shody“, který stanovil obecné principy a postupy. Směrnice nového přístupu zahrnují základní výrobní sektory a tvoří základ pro národní technické předpisy, jsou závaznými dokumenty a patří sem i směrnice Rady 89/106/EHS o stavebních výrobcích. V současné době je revidován nový a globální přístup.

Základní požadavky podle směrnice o stavebních výrobcích podrobně rozpracovány v tzv. interpretačních dokumentech (ID) jsou:

- ID č. 1: Mechanická odolnost a stabilita
- ID č. 2: Požární bezpečnost
- ID č. 3: Hygiena, ochrana zdraví a životního prostředí
- ID č. 4: Bezpečnost při užívání
- ID č. 5: Ochrana hluku
- ID č. 6: Úspora energie a ochrana tepla.

Informace o připravované revizi CPD

V současné době se provádí analýza CPD (Construction Products Directive), která by měla přinést odpověď na opodstatnění existence CPD a návrhy na její změny. Analýza by měla být zpracována do konce roku 2006 a v roce 2007 by měl být připraven návrh změn pro připomínkové řízení. S ohledem na délku procesu projednávání právních předpisů v Evropském parlamentu je možné předpokládat současný stav podle platné CPD ještě nejméně dalších 5 let, tj. do roku 2010.

Technické specifikace podle CPD

Harmonizovanými technickými specifikacemi v rámci CPD jsou:

- národní normy přejímající hEN, na něž byly zveřejněny odkazy v Úředním věstníku ES
- ETA vydaná podle stanoveného postupu
- národní technické specifikace uznané Evropskou komisí (možnost uznávání národních technických specifikací jako evropských technických specifikací se však v EU v podstatě nevyužívá).

Opatření stavebních výrobků označením CE je závislé na existenci harmonizovaných technických

specifikací, a proto do doby jejich zveřejnění a jejich účinnosti umožňuje směrnice použít tzv. „národní systém“ posuzování shody. Harmonizované evropské technické specifikace stavebních výrobků umožňují posuzovat shodu výrobků se základními požadavky směrnice a aplikovat tak v praxi „evropský systém“ prokazování shody (Bačáková, 2005).

Pro skupiny výrobků, které zatím nejsou pokryty harmonizovanými evropskými technickými specifikacemi nebo není ukončeno ještě období souběžné platnosti harmonizovaných technických specifikací s národními předpisy, může být využit také „národní systém“ technického osvědčování v jednotlivých členských státech, který však má být v zásadním souladu se směrnicí CPD.

Postupy prokazování shody podle CPD

Při zapojení notifikovaných osob a schvalovacích orgánů v postupech prokazování shody směrnice Rady 89/106/EHS rozlišuje:

- a) Notifikované osoby (NB) jsou notifikovány podle čl. 18 směrnice Rady 89/106/EHS a mohou to být orgány pro certifikaci výrobků (certifikační orgány) (COV), orgány pro certifikaci řízení výroby (COSJ), inspekční orgány (IO), zkušební laboratoře pro činnosti při posuzování shody stavebních výrobků (ZL).
- b) Schvalovací orgány jsou jmenovány podle čl. 10 směrnice Rady 89/106/EHS pro činnost při vydávání evropského technického schválení. Schvalovací osoby (orgány) nepůsobí při posuzování shody, pokud nejsou zároveň notifikovanými osobami.

Notifikace certifikačních orgánů, inspekčních orgánů a zkušebních laboratoří a jmenování schvalovacích orgánů jsou samostatné různé postupy. Stejně tak požadavky na certifikační orgány, inspekční orgány a zkušební laboratoře jsou zcela odlišné od požadavků na schvalovací orgány. Rozsah úkolů výrobce a notifikovaných osob je dán příslušným systémem prokazování shody 1+, 1, 2+, 2, 3 a 4. Vydává se:

systém 1+, 1: ES prohlášení o shodě výrobku + ES certifikát shody výrobku
systém 2+, 2: ES prohlášení o shodě výrobku + certifikát řízení výroby
systémy 3 a 4: ES prohlášení o shodě výrobku

2. Mandáty cen pro vypracování harmonizovaných technických norem (hEN)

Mandáty se vydávají pro vypracování jednotlivých hEN nebo řídicích pokynů pro evropská technická schválení na základě pověření Evropské komise Evropskému výboru pro normalizaci CEN nebo Evropské organizaci pro technická schválení (EOTA). Mandáty uvádějí charakteristiky jednotlivých výrobků podle jejich účelu použití s přiřazením postupu prokazování shody na základě klasifikace (tam, kde je to vhod-

né) z hlediska reakce na oheň. Mandát definuje výrobek, určené použití výrobku, charakteristické vlastnosti výrobku, třídy nebo úrovně funkčních vlastností výrobku, pokud to vyžadují interpretační dokumenty nebo o tom rozhodl Stálý výbor pro stavebnictví, a systém, který se musí použít při prokazování shody. Horizontální mandáty zastřešují většinu vydaných mandátů vztahujících se k jednotlivým výrobkům. Přehled mandátů pro normy výrobků a horizontálních mandátů je uveden v následujících tabulkách č. I a č. II.

I: *Vybrané mandáty pro vypracování hEN výrobků*

Číslo mandátu	Oblast
M/101	Dveře, okna a příslušenství
M/108	Lehké obvodové pláště
M/112	Výrobky z konstrukčního dřeva a spojovací prostředky
M/113	Panely na bázi dřeva
M/119	Podlahy
M/121	Dokončovací úpravy vnějších a vnitřních stěn podhledů
M/122	Střešní krytiny, střešní okna, střešní světlíky a doplňkové výrobky

II: *Horizontální mandáty (požární bezpečnost a nebezpečné látky)*

Číslo mandátu	Doplňuje mandáty
M/88	Horizontální doplněk k 33 mandátům pro hodnocení reakce stavebních výrobků na oheň (nyní se zpracovává návrh změny)
M/117	Hodnocení stavebních výrobků a konstrukcí z hlediska jejich požární odolnosti
M/366	Mandát uvádějící harmonizovaný přístup k nebezpečným látkám

3. Evropské instituce a orgány k CPD

Evropská komise (EK) (European Commission (EC))

Evropská komise je výkonným, iniciativním a správním orgánem EU. Mezi hlavní úkoly a kompetence EK patří:

- kontrolovat plnění smluv o zřízení ES a právních norem vydaných komunitárními orgány
- navrhovat Radě ministrů EU opatření v zájmu realizace a rozvoje komunitární politiky
- provádět komunitární politiku na základě rozhodnutí přijatých Radou ministrů EU nebo přímo ve smyslu zřizovacích smluv, zastupovat EU jak vůči členským státům, tak i třetím zemím nebo mezinárodním organizacím.

EK přijímá různá normotvorná opatření prováděcí povahy, realizuje programy EU a spravuje finanční zdroje na tyto programy. Má ve světě více než sto zastoupení a kontaktních míst. EK je odpovědná Evropskému parlamentu, který ji může odvolat. EK tvoří kolegium 25 komisářů v čele s prezidentem, z nichž každý má určitý specifický obor působnosti.

SCC – Stálý výbor pro stavebnictví (Standing Committee on Construction)

Podle čl. 19 CPD je zřízen Stálý výbor pro stavebnictví, aby prověřoval všechny otázky, které mohou vzniknout při plnění a praktické aplikaci CPD. Stálý výbor pro stavebnictví tvoří zástupci jmenovaní členskými státy. Tito zástupci mohou být doprovázeni experty. Výboru předsedá zástupce Komise. Každý členský stát jmenuje do Stálého výboru dva zástupce, kteří mohou být v případě potřeby doprovázeni příslušnými odborníky.

Stálý výbor pro stavebnictví se na svých zasedáních zabývá projednáváním mandátů pro tvorbu hEN, evropských norem a řídicích pokynů pro technické schválení ETAG (European Technical Approval Guideline), povoluje zpracování technických schválení ETA bez existence ETAG (Green Light for CUAP), řeší veškeré problémy spojené s implementací CPD a kontroluje, zda výstupy Evropského výboru pro normalizaci CEN a Evropské organizace pro technická schválení EOTA jsou v souladu se zadáním mandátů.

EGF – Expertní skupina pro požární záležitosti (Expert group on Fire Issues)

Skupina odborníků pro požární předpisy, která sdružuje národní gestory požárních předpisů, působí při Komisi a Stálém výboru a zabývá se přípravou evropských požárních předpisů, a pokud je to potřeba pro jejich realizaci, spolupracuje s příslušnou technic-

kou komisí CEN na přípravě příslušné evropské normy.

Klasifikováno bez dalšího zkoušení (CWFT – Classified Without Further Testing)

Tato skupina byla ustanovena pro posuzování klasifikace výrobků ve vztahu k požárním třídám, aby třída mohla být uvedena u označení CE s tím, že není potřeba další zkoušení. To lze použít pouze u známých a stabilních výrobků. Skupina bude dávat doporučení skupině pro požární předpisy.

Eurokódy (Eurocodes)

Zabývá se souborem pravidel pro navrhování (Eurokódů) pozemních a inženýrských staveb.

GNB – Skupina notifikovaných osob (Group of Notified Bodies)

Skupinu notifikovaných osob (GNB) zřídila Komise, aby byla udržena úzká spolupráce mezi jednotlivými notifikovanými certifikačními orgány členských zemí.

Expertní skupina pro evropský schvalovací systém pro stavební výrobky přicházející do styku s pitnou vodou – (Expert Group on European Acceptance Scheme for Construction Products in contact with Drinking Water)

Připravuje jednotný systém EAS. Tato skupina byla schválena Stálým výborem pro stavebnictví a Stálým výborem pro pitnou vodu.

4. Harmonizované evropské normy pro dřevo a výrobky ze dřeva

Mezi různými technickými komisemi CEN, které jsou prověřené vypracováním evropských norem (EN), se některé zabývají výhradně dřevem a příbuznými produkty. Jsou to technické komise:

- CEN/TC 38 – Trvanlivost dřeva a odvozených materiálů
- CEN/TC 112 – Desky na bázi dřeva
- CEN/TC 124 – Dřevěné konstrukce
- CEN/TC 175 – Kulatina a řezivo.

Mimo těchto technických komisí existují další technické komise, které se částečně zabývají dřevem nebo materiály na bázi dřeva. Tyto technické komise jsou např.:

- CEN/TC 193 – Lepidla
- CEN/TC 33 – Dveře, okna, okenice a stavební kování
- CEN/TC 53 – Dočasná stavební zařízení

CEN/TC 127 – Požární bezpečnost staveb
 CEN/TC 134 – Pružné a textilní podlahové krytiny
 CEN/TC 139 – Barvy a nátěry
 CEN/TC 217 – Povrchy pro sportovní podlahy
 CEN/TC 250 – Eurokódy pro navrhování konstrukcí
 CEN/TC 277 – Zavěšené podhledy
 CEN/TC 339 – Protiskluznost povrchů podlah.

Seznam hEN, které se připravují (nebo už byly vypracovány) v technických komisích CEN/TC 112, CEN/TC 124 a CEN/TC 175 je uvedený v tabulce III. Technická komise CEN/TC 38 hEN v současnosti nepřipravuje.

III: Seznam připravovaných a vydaných hEN v CEN/TC 124, CEN/TC 175 a CEN/TC 112

CEN/TC	Současný stav normy	Číslo normy	Název normy
CEN/TC 124	Citovaná v OJ EC C 139 (2005-06-08) Koeficienční období: od 1. 9. 2005 do 1. 9. 2006	EN 14250:2004	Dřevěné konstrukce. Požadavky na výrobek pro montované konstrukční prvky spojené styčnickovými deskami s prolisovanými trny.
CEN/TC 124	Citovaná v OJ EC C 139 (2005-06-08) Koeficienční období: od 1. 9. 2005 do 1. 9. 2006	EN 14374:2004	Dřevěné konstrukce. Vrstvené dýhové dřevo (LVL).
CEN/TC 124	Prošla formálním hlasováním, ale ještě není k dispozici	EN 14080:2005	Dřevěné konstrukce. Lepené lamelové dřevo. Požadavky.
CEN/TC 124	Návrhy norem se podrobují formálnímu hlasování	prEN 14081-1 prEN 14081-2	Dřevěné konstrukce. Pevnostně tříděné dřevo na stavební konstrukce s pravoúhlým průřezem. Část 1: Všeobecné požadavky Část 2: Strojové třídění, dodatečné požadavky pro počáteční zkoušky typu.
CEN/TC 124	Návrh normy prošel veřejným projednáním v CEN a připravuje se na formální hlasování	prEN 14732-1	Dřevěné konstrukce. Prefabrikované prvky stěn, stropů a střech. Část 1: Požadavky na výrobek.
CEN/TC 124	Návrh normy prošel veřejným projednáním v CEN a připravuje se na formální hlasování	prEN 14229	Dřevěné stěny pro nadzemní vedení.
CEN/TC 124	Návrh normy se podrobuje veřejnému projednání v CEN	prEN 15228	Dřevo na stavební konstrukce. Dřevo na stavební konstrukce ochranné ošetření proti biologickému napadení.
CEN/TC 112	Citovaná v OJ EC C 139 (2005-06-08) Koeficienční období: od 1. 6. 2005 do 1. 6. 2006	EN 13986:2004 nahrazuje EN 13986:2002	Desky na bázi dřeva na používání v konstrukcích. Vlastnosti, prokazování shody a označování.
CEN/TC 175	Norma je schválená, ale ještě není citovaná v OJ EC	EN 14342:2005	Dřevěné podlahoviny. Vlastnosti vyhodnocení shody a označení.
CEN/TC 175	Návrh normy prošel veřejným projednáním CEN a připravuje se na formální hlasování	prEN 13912	Dřevo a materiály na bázi dřeva v současných schodů. Požadavky.
CEN/TC 175	Návrh normy prošel veřejným projednáním CEN a připravuje se na formální hlasování	prEN 14915	Stěnové a stropní obklady z rostlého dřeva. Vlastnosti, hodnocení shody a označování.

5. Právní předpisy ČR na stavební výrobky

Obecné požadavky na stavební výrobky v ČR a změny po 1. 5. 2004

Všechny výrobky (včetně stavebních) musí být bezpečné a výrobce je odpovědný za škodu způsobenou vadou výrobků. Základním předpisem v ČR je zákon č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků (ve znění zákona č. 146/2002 Sb. a 277/2003 Sb., úplné znění zákona č. 348/2004 Sb.) a zákon č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku (ve znění zákona č. 209/2000 Sb.). Na základě zákona č. 102/2001 Sb. bylo vydáno nařízení vlády č. 396/2004 Sb., o postupech, obsahu a formě informace o výskytu nebezpečných nepotravinářských výrobků.

U vybraných, tzv. stanovených výrobků, kam patří i stavební výrobky, musí výrobce nebo dovozce prokázat, že tyto výrobky splňují požadavky předpisů, tzn. provést posouzení shody s požadavky příslušných technických předpisů podle zákona č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů (ve znění zákona č. 71/2000 Sb., 102/2001/Sb., 205/2002 Sb., 226/2002 sb. a 277/2003 Sb.).

Od 1. 5. 2004 je třeba podle novelizovaného zákona č. 22/1997 Sb. rozlišovat:

- výrobce: osoba, která vyrábí nebo i jen navrhla výrobek, a v případech stanovených nařízením vlády též osoba, která sestavuje, balí, zpracovává nebo označuje výrobek, za který odpovídá podle tohoto zákona, který hodlá uvést na trh pod svým jménem;
- dovozce: kdo uvede na trh výrobek z jiného státu nebo uvedení takového výrobku na trh zprostředkuje;
- zplnomocněný zástupce: osoba usazená v členském státě Evropské unie, která je výrobcem písemně pověřena k jednání za něj se zřetelem na požadavky vyplývající pro výrobce z tohoto zákona;
- distributor: kdo v dodavatelském řetězci provádí následnou obchodní činnost po uvedení výrobku na trh (dále jen distribuuje);
- notifikovaná osoba: právnická osoba, která byla členským státem Evropské unie oznámena orgánům Evropského společenství a všem členským státům Evropské unie jako osoba pověřená členským státem Evropské unie k činnostem při posuzování shody výrobků s technickými požadavky.

Povinnosti výrobce nebo dovozce může v rozsahu stanoveném nařízením vlády plnit též zplnomocněný zástupce. Pokud však tyto osoby uvedené povinnosti neplní, je povinna zajistit jejich plnění osoba, která jako poslední uvádí stanovený výrobek na trh.

Distributor je povinen jednat tak, aby zabránil distribuci stanovených výrobků, které zjevně nesplňu-

jí požadavky zákona, zejména výrobků, které nejsou opatřeny stanoveným označením.

Stanovené výrobky mohou výrobci nebo dovozci uvést na trh nebo, stanoví-li tak nařízení vlády, mohou být tyto výrobky uvedeny do provozu, jen splňují-li technické požadavky a po posouzení shody postupem stanoveným podle příslušných nařízení vlády, přičemž musí nebo mohou být označeny v rozsahu podmínek stanovených těmito nařízeními vlády, a pokud tak stanoví nařízení vlády, musí k nim být vydáno ES prohlášení o shodě, popřípadě jiný dokument.

Označení CE podle nařízení vlády č. 291/2000 Sb., kterým se stanoví grafická podoba označení CE, vyjadřuje na stanoveném výrobku, že výrobek splňuje technické požadavky stanovené ve všech nařízeních vlády, které se na něj vztahují, a které toto označení stanovují nebo umožňují, a že byl při posouzení jeho shody dodržen stanovený postup (u stavebních výrobků se jedná o nařízení vlády č. 190/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na stavební výrobky označované CE (ve znění pozdějších předpisů).

Označení českou značkou shody CCZ podle nařízení vlády č. 179/1997 Sb., kterým se stanoví grafická podoba české značky shody, její provedení a umístění na výrobku (ve znění nařízení vlády č. 585/2002 Sb.) lze použít, pokud se na výrobek nevztahují harmonizované technické specifikace za podmínek stanovených příslušným nařízením vlády (avšak např. nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky, podmínky pro udělení značky CCZ neuvádí). Pokud je stanovený výrobek opatřen označením CE, nesmí být označen CCZ.

Posouzení shody, vydání prohlášení o shodě, označování výrobku označením shody a uchovávání dokladů o posouzení shody nemusejí provádět dovozci u těch výrobků, u kterých bylo provedeno posouzení shody podle příslušných technických předpisů v členském státě výrobce a jsou opatřeny označením CE.

§ 13b zákona č. 22/1997 Sb., kterým je zavedena tzv. doložka vzájemného uznávání u výrobků, na které se nevztahují harmonizované technické specifikace, se mj. týká i nařízení vlády č. 163/2002 Sb., ve znění nařízení vlády č. 312/2005 Sb. Na základě tohoto ustanovení se posuzování v ČR neprovádí u výrobků uvedených legálně na trh v některém členském státě Evropské unie nebo Evropského hospodářského prostoru za podmínky, že technické předpisy, technické normy, pravidla správné praxe nebo postupy použité v daném státě EU zaručují míru ochrany oprávněného zájmu odpovídající míře této ochrany v České republice.

Technické požadavky na stavební výrobky v ČR

Legislativní rámec pro posuzování shody stavebních výrobků tvoří zákon č. 22/1997 Sb. Technické

požadavky na stavební výrobky, které jsou v obecné rovině obsaženy v tomto zákoně, jsou dále konkretizovány v následujících prováděcích předpisech k tomuto zákonu: nařízení vlády č. 163/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na vybrané stavební výrobky (změny: nařízení vlády č. 312/2005 Sb.), nařízení vlády č. 190/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na stavební výrobky označované CE (změny: nařízení vlády č. 251/2003 Sb. a 128/2004 Sb.).

Uvedenými dvěma nařízeními vlády, zejména nařízením vlády č. 190/2002 Sb., je do českých právních předpisů implementována směrnice Rady 89/106/EHS, o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se stavebních výrobků.

Stavebním výrobkem je každý výrobek určený výrobcem nebo dovozcem pro trvalé zabudování do staveb, pokud jeho vlastnosti mohou ovlivnit alespoň jeden ze základních požadavků na stavby uvedených v příloze č. 1 k nařízení vlády č. 163/2002 Sb., popř. příloze č. 1 k nařízení vlády č. 190/2002 Sb., kdy trvalým zabudováním výrobku do stavby je takové zabudování, při kterém se vyjmutím nebo výměnou výrobku trvale mění vlastnosti stavby, přičemž vyjmutí nebo výměna výrobku jsou stavebními nebo montážními činnostmi.

6. Harmonizované a určené normy (ČR)

Harmonizované české technické normy (ČR)

Podle § 4a zákona č. 22/1997 Sb. se česká technická norma stává harmonizovanou českou technickou normou, přejímá-li plně požadavky hEN. Znamená to, že již v momentě, kdy je vydána ČSN přejímající hEN, stává se harmonizovanou českou technickou normou, nikoli dnem zveřejnění ve Věstníku ÚNMZ. A naopak, teprve v okamžiku, kdy je zveřejněn v OJ EC seznam harmonizovaných norem, které byly již dříve zavedeny do ČSN, stávají se českými harmonizovanými normami.

K nařízení vlády č. 163/2002 Sb. neplatí již žádné harmonizované normy (§ 11 nařízení vlády č. 163/2002 Sb. týkající se harmonizovaných norem s účinností nařízení vlády č. 190/2002 Sb. se nepoužívá – viz přechodná ustanovení uvedená v § 14, odst. 6, nařízení vlády č. 163/2002 Sb.).

Určené české technické normy vztahující se k nařízení vlády č. 190/2002 Sb. a nařízení vlády č. 163/2002 Sb. (ČR)

Určenými normami jsou (podle § 4a zákona č. 22/1997 Sb.) normy, popř. jiné technické dokumenty (např. mezinárodní normy, normy mezinárodních organizací), které ÚNMZ určil po dohodě s ministerstvy a jinými správními úřady pro posuzování shody. Úřad je pak oznamuje ve Věstníku ÚNMZ.

Definice určené normy k nařízení vlády č. 190/2002 Sb. však byla poslední novelou nařízení vlády č. 128/2004 Sb. změněna následovně a odlišuje se od § 4a zákona č. 22/1997 Sb.: *určenými normami vztahujícími se k tomuto nařízení jsou české nebo zahraniční technické normy, které byly oznámeny Komisí Evropských společenství (dále jen Komise), v případě, že v příslušné oblasti neexistují harmonizované evropské normy nebo technická schválení podle písmene a) nebo b) (dále jen „určené normy“).*

Příklad použití harmonizované evropské normy

Použití hEN je dokumentováno na příkladu použití normy ČSN EN 14342: 2005 „Dřevěné podlahoviny – Charakteristiky, posuzování shody a označení“ (norma je schválená, ale ještě není citovaná v OJ EC) specifikující výrobní požadavky na dřevěné, parketové a dýhované podlahoviny (např. parketové vlysy s perem a/nebo drážkou; mozaikové parkety; lamparkety z rostlého dřeva; spojované dílce z rostlého listnatého dřeva; frézované dřevěné profily; prvky krycích podlah včetně parketových bloků, s obvodovým spojem, z rostlého dřeva; dýhované podlahoviny; lepené vícevrstvé podlahoviny na bázi dřeva apod.) určené pro dokončení pochůzných ploch v interiéru budov obytných a komerčních prostor.

Posuzování shody dřevěných podlahovin je podle systému 3 nebo 4. Postup na posuzování shody dřevěných, parketových a dýhovaných podlahovin se základními požadavky Směrnice Rady 89/106/EHS o stavebních výrobcích je uvedený v příloze ZA této hEN (v příloze ZA jsou články normy týkající se základních požadavků nebo jiných ustanovení Směrnic EU).

V rámci počáteční typové zkoušky typu se posuzuje reakce na oheň, emise formaldehydu, obsah pentachlorofenolu, mez pevnosti (nevztahuje se na dýhované podlahoviny), skluznost, tepelná vodivost a trvanlivost dřevěných, parketových a dýhovaných podlahovin.

Při postupu posuzování shody podle systému 3 se posuzuje systém řízení výroby FPC – řízení výroby u výrobce (parametry ve vztahu ke všem relevantním vlastnostem), počáteční zkouška typu výrobcem (mez pevnosti – nevztahuje se na dýhované podlahoviny, skluznost, tepelná vodivost a trvanlivost) a počáteční zkouška typu notifikovanou zkušební laboratoří (reakce na oheň, emise formaldehydu a emise pentachlorofenolu).

Při postupu posuzování shody podle systému 4 se podobně posuzuje systém řízení výroby FPC u výrobce (parametry ve vztahu ke všem relevantním vlastnostem) a počáteční zkouška typu výrobcem (mez pevnosti – nevztahuje se na dýhované podlahoviny, skluznost, tepelná vodivost a trvanlivost). Počáteční zkouška typu notifikovanou zkušební laboratoří dalších podstatných

vlastností (reakce na oheň, emise formaldehydu a emise pentachlorofenolu) se neprovádí.

V obou případech spadají úkoly do odpovědnosti

výrobce. Pokrytí stanovených užitečných charakteristik zkušebními normami uvádí tabulka IV.

IV: Tabulka analýzy způsobilosti pro posuzování shody dřevěných podlahovin

Název skupiny výrobků	Rozhodnutí Komise ES č. <i>Název výrobku</i>	Sledované koncové vlastnosti, přímo vázané na základní požadavek NV	Způsob ověření vlastností (předpisy či dokumenty stanovující metodu ověřování vlastností)
<i>Harmonizovaná EN</i>	<i>Postup posuzování shody</i>		
Dřevěné podlahoviny (Wood flooring)	Rozhodnutí Komise 1999/453/ES ze dne 18. června 1999 a 2001/596/ES ze dne 8. ledna 2001, kterým se mění rozhodnutí komise 97/808/ES ze dne 20. listopadu 1997 Výrobky pro tuhé podlahové povrchy pro vnitřní použití včetně uzavřených prostor veřejné dopravy (jen dřevěné, parketové a dýhované podlahoviny pro použití podléhající reakci na oheň a dřevěné, parketové a dýhované podlahoviny pro použití podléhající zjišťování nebezpečných látek)	Reakce na oheň	ČSN EN 13501-1 (Pokud výrobky nesplňují definici uvedenou v tab. 1, ČSN EN 14342) Zatřídění bez následného zkoušení (Deklarovaná třída reakce na oheň pro podlahoviny)
		Emise formaldehydu	ČSN EN 717-1 (Komorová metoda)
			ČSN EN 717-2 (Metoda plynové analýzy)
			ČSN EN 120 (Perforátorová metoda)
			ČSN P ENV 13419-1 (Metoda zkoušení emise v komoře – VOC látky)
			Zatřídění do třídy E1 bez zkoušky (Prvky z přírodního materiálu, na něž nebo v nichž nebyl během výroby přidán žádný formaldehyd)
		Obsah pentachlorofenolu	prCEN/TR 14823 (Pokud je výrobek vyroben ze surovin, které obsahují PCP – může jít o jehličnaté dřevo ošetřené proti zamodráání)
		Mez pevnosti (max. zatížení)	ČSN EN 1533 (Pokud je vyžadována)
		Skluznost	ČSN EN 1339 (Pokud si výrobce přeje deklarovat hodnotu skluznosti)
		Tepelná vodivost	ČSN EN 12667 (Pokud se podlahové krytiny mají instalovat nad podlahovým topením)
			ČSN EN 12524 (Převzetí tabulkové návrhové hodnoty tepelné vodivosti pro projektové výpočty pokud se podlahové krytiny mají instalovat nad podlahovým topením)
Trvanlivost	ČSN EN 335-1, 2 (určení biologických tříd dle norem; informace a pokyny ke stanovení příslušné třídy ohrožení a výběru požadované trvanlivosti uvádí ČSN EN 335, příloha A)		

V rámci reakce na oheň se dřevěné podlahoviny klasifikují bez dalšího zkoušení v uvedené třídě (uvedených třídách) do třídy reakcí na oheň C_{fl-s1} a D_{fl-s1} , nebo v případě, že výrobky nesplňují definici uvedenou v ČSN EN 14342, obr. 1, musí být zkoušeny a klasifikovány v souladu s ČSN 13501-1 na výrobcích smontovaných a upevněných způsobem reprezentativním pro jejich určené konečné použití, při splnění všech specifických návodů na montáž a upevnění uvedených ve zkušební normě.

V rámci emise formaldehydu se klasifikují bez dalšího zkoušení dřevěné podlahoviny, pro jejichž výrobu nebo další úpravu se nepoužívají žádné látky obsahující formaldehyd. Jedná se o rostlé dřevo v přirozeném stavu, bez chemických ochranných prostředků, bez lepidel a bez povrchové úpravy. Jestliže musí být výrobek zkoušen, provede se zkouška podle ČSN EN 717-1 (ostatní metody je možno využít pro již vykonané zkoušky) pro zkušební tělesa tak, že zkouška je provedena na jedné ploše vzorku. Pro počáteční zkoušku typu se vyžaduje jeden vzorek od každého typu výrobku (typem se rozumí totéž lepidlo, stejná povrchová úprava a stejná deska na bázi dřeva). Výrobek musí být zkoušen a klasifikován do jedné ze dvou tříd E1 nebo E2.

V rámci obsahu pentachlorofenolu (PCP) se výrobek zkouší podle prCEN/TR 14823, jestliže je vyroben ze surovin, které obsahují PCP. Může jít např. o jehličnaté dřevo ošetřené proti zamodrávání.

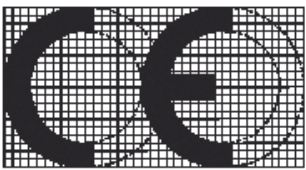
V rámci meze pevnosti se výrobek musí zkoušet podle ČSN EN 1533 v závislosti na míře rizika pro požadovaný způsob montáže, jestliže je hodnota meze pevnosti vyžadována. Výsledky musí být vyjádřeny v hodnotách maximálního zatížení. Požadavek se nevztahuje na dýhované podlahoviny.

V rámci skluznosti se výrobek zkouší, jestliže si výrobce přeje deklarovat hodnotu skluznosti, např. tam, kde je to předmětem požadavkových předpisů. V tom případě se stanoví kyvadlovou zkouškou popsanou v ČSN EN 1339, příloha I.

V rámci tepelné vodivosti se výrobek zkouší jen pro použití podléhající požadavkům na tepelnou izolaci. Musí být stanovena buď podle ČSN EN 12664, nebo udána použitím tabelizovaných hodnot ve vztahu k hustotě z obr. 1, převzaté z ČSN EN 12524. Pro vícevrstvé podlahoviny se provede sumarizace hodnot tepelných odporů pro každou vrstvu.

Výrobce musí zavést, dokumentovat a udržovat systém řízení výroby (FPC), aby zajistil, že výrobky uváděné na trh budou ve shodě se stanovenými funkčními charakteristikami. Systém řízení výroby musí sestávat z postupů, pravidelných kontrol a zkoušek nebo posuzování. Výsledky se využijí pro kontrolu surovin a dalších vstupních materiálů nebo složek, výrobního zařízení, výrobního procesu a výrobku. Musí být dostatečně podrobný, aby shoda výrobku byla zřejmá. Jestliže výrobce deklaruje shodu s FPC požadavky používáním systému ČSN EN ISO 9001, musí být tento systém zaveden v úplnosti a uzpůsoben specificky k požadavkům této normy. Pro účely řízení procesu výroby (FPC) může být použito nepřímé zkoušení nebo řízení dokumentace jako alternativa k počátečním zkouškám typu, pokud je výrobce schopen prokázat vztah mezi nepřímou metodou a související vlastností (EU Guidance Papers B).

Je-li dosaženo shody s podmínkami přílohy ZA normy ČSN EN 14342, musí výrobce vypracovat prohlášení o shodě (tzv. EC Prohlášení o shodě), které opravňuje výrobce připojit označení CE. Příklad tohoto označení je uveden na obrázku č. 1.

	<i>Značka shody CE, sestávající ze symbolu „CE“ podle Směrnice 93/68/EEC</i>
Any Co Ltd, PO Box 21, B-1050 04	<i>Název nebo identifikační znak a registrovaná adresa výrobce. Poslední dvě číslice roku, v němž byla značka připojena</i>
ČSN EN 14342 Mozaikové parkety, určené k lepení Hustota a tloušťka: 500, 10 Reakce na oheň: D_{fl-s1} Emise formaldehydu: E1 Obsah pentachlorofenolu > 5 ppm Mez pevnosti (max. zatížení): 0,2 kN Skluznost: USVR 100 Tepelná vodivost: 0,17 W/m K Biologická odolnost: Třída 1	<i>Číslo této evropské normy.</i> <i>Popis výrobku a informace o regulovaných vlastnostech.</i>

1: Příklad označení CE

SOUHRN

Z technických komisí, které se výhradně zabývají dřevem nebo produkty ze dřeva, nejvíce hEN připravuje technická komise CEN/TC 124 – „Dřevěné konstrukce“. Mimo toho je potřebné poznamenat, že pro technické komise má velký význam i práce technické komise CEN/TC 250 – „Eurokódy pro stavební konstrukce“, které se zabývají vypracováním evropských norem (Eurokódů) pro navrhování dřevěných konstrukcí. Výsledky této analýzy budou sloužit k dalšímu výzkumu.

prokazování shody, směrnice pro stavební výrobky, dřevařské výrobky, legislativa, technické požadavky, značka CE, harmonizované normy

Tento příspěvek byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje MZLU v Brně VZ MSM 6215648902 Les a dřevo – podpora funkčně integrovaného lesního hospodářství a využívání dřeva jako obnovitelné suroviny.

LITERATURA

Výroční zpráva o činnosti Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně v roce 2004. Č.j. 1144/2005, MZLU V Brně, Brno 2005.

KRÁL, Š.: Harmonizácia európskych noriem vo vzťahu k stavebným výrobkom z dreva a na báze dreva. In Sborník z konferencie „Drevo – surovina 21. Storočia v architektúre a stavebníctve“. Adapt Bratislava, 2005. ISBN 80–89145–02–7, s. 132 – 135.

ČSN EN 14342 (49 2109): 2005 Dřevěné podlahoviny – Charakteristiky, posuzování shody a označení. BAČÁKOVÁ, M.: *Technické požadavky na stavební výrobky podle dokumentů ES, ČR a SR*. Rozborový úkol ÚNMZ č. RU/0802/05, Institut pro testování a certifikaci a.s., Zlín 2005.

<http://europa.eu.int/>.

EU Guidance Papers B *‘The definition of Factory Production Control in Technical Specifications for Construction Products’* European Commission, Enterprise and Industry.

EU Guidance Papers D *‘CE Marking under the Construction Products Directive’*, European Commission, Enterprise and Industry.

EU Construction Product Directive. Council Directive of 21 December 1988 on the approximation of laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to construction products (89/106/EEC), Brusel 1989.

Commission Decision of 27 June 1997 on the procedure for attesting the conformity of construction products pursuant to Article 20 (2) of Council Directive 89/106/EEC as regards wood-based panels (97/462/EC), Brusel, 1997.

Commission Decision of 20 November 1997 on the procedure for attesting the conformity of construction products pursuant to Article 20 (2) of Council Directive 89/106/EEC as regards floorings (97/808/EC), Brusel, 1997.

Adresa

Prof. Ing. Josef Polášek, Ph.D., Ing. Marek Polášek, Ph.D, Ing. Petr Mitáček, Zkušebna stavebně truhlářských výrobků, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Louky 304, 763 02 Zlín 4, Česká republika, e-mail: ao209@mendelu.cz